

ÖĞRENCİ

ADI:
SOYADI:
SINIFI:NO:

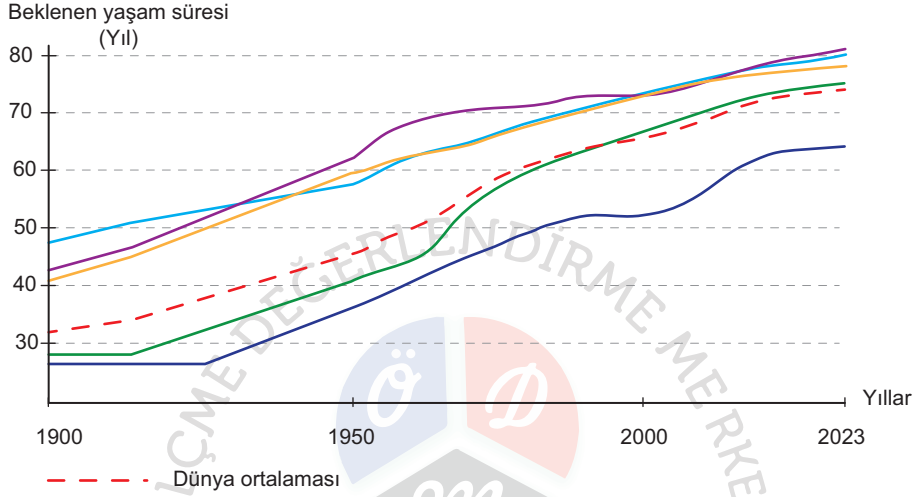
ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
COĞRAFYA DERSİ 10. SINIFLAR
2. DÖNEM 2. YAZILI ÖRNEK SORULARI
CEVAP ANAHTARI

Okulunuzun Adı
.....
.....
.....

Sınav süresi **40** dakikadır.

10.2.1. İstatistiki verilerden yararlanarak nüfus özellikleri ve nüfusun önemi hakkında çıkarımlarda bulunur.

1. Aşağıda 1900-2023 yılları arasında Dünya ve kıtalara göre (beş kıta) beklenen ömür süresinin değişim grafiği verilmiştir.

Dünyada doğumdan itibaren beklenen ömür süresi ortalaması 1900'ü yılların başında yaklaşık 38, 1950 yılında 48, günümüzde ise 74'e kadar uzamıştır.

a) Beklenen ömür süresinin uzaması hangi koşulların değişmesi sonucunda gerçekleşmiştir, dört madde halinde yazınız. (4 x 2 = 8 PUAN)

- Yaşam ve sağlık koşullarının iyileşmesi
- Ortalama insan ömrünün uzaması
- Bebek ve çocuk ölümlerinin azalması
- Eğitim ve bilinçlenme seviyesinin yükselmesi

b) Günümüzde beklenen ömür süresi dünya ortalamasından daha kısa olan kıta hangisidir? (2 PUAN)

Afrika

c) Bu kıtada beklenen ömür süresinin kısa olmasına neden olan faktörler nelerdir, beş madde halinde yazınız. (5 x 2 = 10 PUAN)

- Siyasi istikrarsızlıklar
- İç karışıklıklar ve savaşlar
- Ekonomik bakımdan geri kalmışlık
- Sağlık hizmetlerinin gelişmemiş olması
- Doğal koşulların zorlayıcı olması
- Doğal kaynakların yetersiz olması
- Beslenme imkânlarının yetersizliği

Sonraki sayfaya geçiniz.

10.2.4. Nüfus piramitlerinden hareketle nüfusun yapısıyla ilgili çıkarımlarda bulunur.

2. Ülkelerin sahip oldukları nüfus piramitlerinin şekli zaman içerisinde değişir mi, (2 PUAN) nedenleri ile birlikte açıklayınız. (8 PUAN)

Değişir.

Çünkü nüfus, dinamik bir yapıya sahiptir. Piramidin şeklini belirleyen çocuk, yetişkin ve yaşlı nüfus oranları; gelişmişlik seviyesi, doğurganlık oranı, savaşlar, göçler, eğitim ve şehirleşme oranı gibi şartlar sürekli değişim halindedir.

10.2.6. Türkiye’de nüfusun dağılışını, nüfusun dağılışında etkili olan faktörler açısından değerlendirir.

3. Aşağıdaki haritada Orta ve Doğu Karadeniz kıyılarındaki şehir yerleşmelerinin dağılışı gösterilmiştir.

Haritaya göre şehir yerleşmelerinin dolayısıyla da nüfusun büyük bir kısmının daha çok kıyı kesimlerde yoğunlaşmasının nedeni nedir, yazınız. (15 PUAN)

Yöre, hemen denizin kıyısından itibaren başlayan ve kıyıya paralel olarak uzanan yüksek dağlarla kaplıdır. Arazi çok engebeldir. Bu engebeli arazi

- tarım alanlarının dar ve parçalı olmasına,
- ulaşım imkânlarının kısıtlı olmasına,
- sanayi, ticaret ve turizmin yeterince gelişmemesine neden olmuştur.

Bu nedenle nüfus daha çok kıyılarda toplanmıştır.

4. TÜİK verilerine göre Türkiye'nin nüfus artış hızı düşmektedir. Bu durumun devam etmesi ilerdeki yıllarda bazı olumsuz durumların ortaya çıkmasına yol açacaktır.

a) Bu olumsuz durumlar neler olabilir, dört madde halinde yazınız. (4 x 2 = 8 puan)

- Nüfus dinamizmini kaybeder.
- Çalışan insan sayısı azalır.
- İş gücü ücretleri ve maliyetler artar.
- Üretim azalır.
- Mal ve hizmetlere talep azalır.
- Vergi gelirleri düşer.
- Ülke savunmasında personel kaynaklı sıkıntılar yaşanmaya başlar.
- Ülke dışarıdan göç almaya başlar.

b) Devlet hangi önlemleri alırsa nüfus artış hızının tekrar yükselmesi sağlanabilir, üç madde halinde yazınız. (3 x 4 = 12 puan)

- Çocuklu ailelere ekonomik yardımda bulunulması,
- Çocukların masraflarının devlet tarafından karşılanması,
- Çok çocuklu ailelere vergi ve emeklilikte avantaj sağlanması,
- Gebeliği önleyen ilaç ve araç satışının yasaklanması,
- Evlenme yaşının küçültülmesi,
- Ülkeye gerçekleşecek olan göçlerin kolaylaştırılması,
- Çalışan anne ve babalar için iş yerlerinde ücretsiz kreşler açılması.

5. Türkiye'den dışarıya olan göçlerin büyük bölümü işçi göçü kapsamında gerçekleşmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra batı ekonomilerinde yaşanan hızlı büyüme iş gücü açığına neden olmuştur. Özellikle 1960'tan sonra başta Almanya olmak üzere Türkiye'den Avrupa ülkelerine 30 yıl içinde yaklaşık 1 milyon kişi göç etmiştir.

Bu kadar fazla vatandaşımızın göç etmesinin nedenleri nelerdir, Türkiye'nin o yıllarda içinde bulunduğu koşulları göz önünde bulundurarak beş madde halinde cevaplayınız. (5 x 3 = 15 PUAN)

- Nüfus artış hızının yüksek olması
- İşsizlik oranlarının yüksek olması
- Kırsal kesimdeki tarım topraklarında verim düşüklüğü ve toprakların azlığı
- Aşalık rejimi.
- Tarımda makineleşme.
- Süreli olarak yurt dışına gidecek olan işçilerin geri döndüklerinde ülkenin modernleşmesine katkı sunacaklarının düşünülmesi.
- İleride yurda dönecek kişilerin, kendilerini yetiştirmiş ve kalifiye eleman olmalarının beklenmesi.
- Almanya'dan Türkiye'ye işçiler vasıtasıyla teknik bilgiler taşıma amacı.
- İşçilerin kazanacakları dövizle birlikte Türkiye'deki döviz açığını kapatma düşüncesi.

10.2.11. Ekonomik faaliyetleri temel özelliklerine göre ayırt eder.

6. Aşağıda verilen mesleklerin karşılıklarına hangi ekonomik faaliyet grubunda olduklarını yanınız. (10 x 1 = 10 PUAN)

Çiftçi	Birincil Ekonomik Faaliyetler
Otobüs şoförü	Üçüncül Ekonomik Faaliyetler
Bilgisayar programcısı	Dördüncül Ekonomik Faaliyetler
Genel müdür	Beşincil Ekonomik Faaliyetler
Turist rehberi	Üçüncül Ekonomik Faaliyetler
Mobilyacı	İkincil Ekonomik Faaliyetler
Şirket yöneticisi(CEO)	Beşincil Ekonomik Faaliyetler
Maden işçisi	Birincil Ekonomik Faaliyetler
Yazılım mühendisi	Dördüncül Ekonomik Faaliyetler
İnşaat işçisi	İkincil Ekonomik Faaliyetler

10.2.12. Ekonomik faaliyet türlerinin oransal dağılımına ilişkin verileri, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle ilişkilendirerek çıkarımda bulunur.

7. Gelişmiş ve geri kalmış ülkelerde çalışan nüfusun ekonomik faaliyet kollarına göre dağılım oranları nasıldır, karşılaştırınız. (10 PUAN)

Gelişmiş ülkelerde tarım, hayvancılık ve ormancılık gibi sektörleri içine alan birincil ekonomik faaliyetlerde çalışma oranı düşüktür. Buna karşın sanayi, inşaat gibi sektörleri içine alan ikincil ekonomik faaliyetler ile ulaşım, ticaret, turizm gibi hizmet sektörlerini içine alan üçüncül ekonomik faaliyetlerde çalışma oranı daha fazladır.

Ekonomik olarak gelişmemiş ülkelerde ise çalışan nüfusun büyük bir bölümü birincil ekonomik faaliyetlerde yer almaktadır. İkincil ve üçüncül ekonomik faaliyetlerde çalışan nüfus oranı daha düşüktür.

ESKİŞEHİR

*** Bu örnek yazılı sınav soruları 9 Şubat 2024 tarihinde yapılan il zümre öğretmenler kurulu toplantısında il/ilçe alan zümre öğretmenlerince kararlaştırılan senaryolardan 3. senaryo dikkate alınarak hazırlanmıştır.